

WWW.DEVINCAN.SK

DEVÍNČAN

Noviny pre každého Devínčana • zdarma • december 2021 • Ročník XIX • Ev. č. 5801/19

Sviatky, jubileá, tradície

Máme ich počas roka neúrekom. Celoštátne, regionálne aj lokálne. Pripomínať si ich je dôležité pre pamäť národa a národ ich spravidla, viac či menej, miluje. Veď koho nepoteší pár dní voľna navyše alebo zábava v uliciach? Tento rokmi zaužívaný spôsob oživovania pamäte však posledné dva roky narúša (paradoxne „spravodlivo“ po celom svete) jeho veličenstvo Covid. Hromadná kultúra, šport či nebudaj zábava sa stali rizikovými, pre mnohých smrteľne nebezpečnými a často zakázanými. Ale Slováci by neboli Slovákmi, aby sa nevynašili. A často za týmto účelom prichádzajú do Devína. Spomínate na davy turistov, aj tých nedisciplinovaných bez rúšok, ktorí nás strašili v čase, keď sa inam ako do prírody nedalo ísť? Darom sme namietali, že hrádza nie je príroda, že ide o zastavanú oblasť – pre mešťanov zjavne naše nábrežie za prírodu stačilo. Navyše, rovnaké masy valcovali Kobylu a my sme sa mohli akurát tak strachovať z možného zavlečenia nákazy. No nech len nenarietkam, skúsme bilancovať, o ktoré tradičné podujatia sme prišli, ktoré chýbajú a ktoré prežili. Ak mám vraviť za seba, najviac mi chýbal

detský Vianočný muzikál a Šarkaniáda a rovnako tak Peceň s výstavou devínskych fotografov či napríklad aj súťaž devínskych dobrovoľných požiariakov. Viete určite, ako sa nám v poslednom čase pred Covidom hasiči zlepšovali a ako život, žiaľ, opakovane prináša situácie, keď ich znovu a znovu potrebujeme. Preto verím, že požiaricke tradície v Devíne žiaden vírus len tak ľahko nevymaže. V tomto náročnom roku sme však zaznamenali hneď dve storočné tradície a dokonca sme si ich aj dokázali pripomenúť. Možno nie s náležitou pompou, ktorú by si zaslúžili, ale aj komornejšia oslava potešila. Najmä, ak sme sa stretli po dlhom čase naživo so susedmi pri nestarnúcej hudbe Paľa Hammela a dobrom devínskom ríbezľáčku, ktorý sa v Devíne dorába takisto už rovných sto rokov. Ktohovie, či tieto dve udalosti pred sto rokov dáko spolu súviseli, ale pred 100 rokmi taktiež po prvýkrát z Devína do Bratislavy vyštartovalo na novozaložený beh 37 bežcov. Bežalo sa nie každý rok, ale tradícia sa vždy znovu a znovu obnovovala. Počty bežcov nezadržateľne narastali, v tých posledných ročníkoch nám parkovisko už doslova praskalo vo švíkoch. Šesťtisícová hranica „padla“ v roku 2015, v roku 2020, žiaľ, túto reťaz prerušil Covid. Organizátorom však sté výročie nedalo spať, hľadali alternatívy ako beh (hoci s obmedzeným počtom účastníkov) uskutočniť. Čísla možných bežcov klesali, klesali, až klesli na štyroch(!)

vytrvalcov, ktorí síce nesúťažne, ale trasu úspešne prebehli, čím prerušenú reťaz Devín – Bratislava napojili a umožnili dôstojné pokračovanie tejto najstaršej bežeckej tradície na Slovensku.

Napriek napätej dobe, neprajnej tradíciám, jubilejným či spomienkovým oslavám, komunitný život v Devíne celkom slušne „šliape“. Vlastnú peknú kultúrnu históriu si píše Pivnica pod škôlkou alebo Bylinková záhrada na Kozičovej ulici, všeličo sa vymýšľa a aj už opakovane organizuje pre deti a seniorom tiež nechýba priestor pre stretnutia i aktivity. Tak akosi vznikajú tradície, milí susedia, pokiaľ je v spoločenstve dostatok ľudí, ochotných priložiť ruku k dielu. V Devíne zatiaľ sú a ja by som im takto, ku koncu roka, chcela za ich prácu v prospech nás všetkých, veľmi pekne poďakovať. Spomínala som ich vyššie, dočítate sa o nich aj v tomto čísle Devínčana. Či už sú to skúsení seniori, mladí šikovní rodičia, venujúci sa deťom, hasiči, členovia rôznych občianskych združení, dobrovoľníci, sponzori, aktívni jednotlivci a dnes aj zodpovední a najlepšie, ak aj zaočkovaní, priatelia a susedia – všetkým nám prajem čo najkrajšie prežitie najtradičnejších NAJ-sviatkov. Prežime ich hlavne v zdraví a v pohode a vidíme sa v budúcom roku, možno aj pri realizácii vašich dobrých nápadov.

Krásne sviatky, susedia!

Lubica Kolkova, starostka

foto: Matej Paška

PONORY DO DEJÍN DEVÍNA

Spolok **Bratstvo sv. Mikuláša** združoval lodníkov z Devína. Vznik spolku sa podľa písomnej dokumentácie datuje do roku 1846 a zachovali sa aj zásady cechového štatútu z 12. júna 1746. Atribútom spolku sa stala cechová zástava na 10 metrov dlhej žrdi, ktorá mala na jednej strane vyobrazenie svojho patróna sv. Mikuláša a na strane druhej obraz Panny Márie. Ďalej to bola cechová pečať s obrazom Merkúra, opretého o kotvu a cechový džbán, ktorého podoba sa nezachovala. Stopa po týchto atribútoch sa stratila po 2. svetovej vojne. V roku 1816 mal Cech lodníkov 57 členov a v roku 1868 až 117 členov. Devínske lode vykonávali plavebnú dopravu medzi Devínom, Bratislavou, Hainburgom, Viedňou i Budapešťou. Miestna doprava bola zabezpečená pramicami a kompami cez Dunaj a Moravu. Prevoz cez Moravu mal vyarendovanú J. Grätzer od roku 1891 a neskôr cez Dunaj J. Brenner. Lodníci v Devíne patrili k najbohatším obyvateľom. Mnohí členovia z Bratstva sv. Mikuláša – loďmajstri, lodivodi, ich pomocníci i miestni prepravcovia Grätzer a Brenner našli svoj posledný odpočinok na devínskom cintoríne.

Áno, časť histórie zo života Devína sa nachádza práve na našom cintoríne a sprievodca po ňom by zaujal isto nejedného návštevníka Devína.

*Pavla Rumanovská,
foto archív GMB*

MÁME HO!

... a je krásny, zdobí naše námestíčko, páter Gavenda ho posvätil, aby prinášal radosť a šťastie všetkým, ktorí okolo neho prejdú... a k tomu navyše betlehem... Ďakujeme Patrikovi Tkáčovi a devínskym požiarnikom...

Milí Devínčania, doba je síce zlá, nepraje nám, sme z toho smutní, ale dovoľte mi vysloviť tri prania:

1. Aby tá krivka, ktorá nás denne straší, dosiahla svoj kulmináčny bod ako hladina vody v Dunaji a začne, ako zakaždým – a to my, Devínčania, dobre poznáme, znovu klesať...
2. Aby sme našli dôvod, prečo si Vianoce urobiť peknými a nech je ten dôvod hrejivý a láskavý... Možno ho nájdeme v spomienkach na Vianoce nášho detstva, možno v pohľade na zasnežený hrad alebo na okolité kopce, ktoré sa nezmenili, nech sa deje, čo sa deje a možno v ruke, ktorá je nám najbližšie...
3. Aby sme v týchto časoch, keď sa asi viacerí neuvidíme, nezabudli na Malého princa, ktorý povedal, že nezáleží na tom, čo vidia oči, lebo aj tak srdce vidí tie dôležité veci...

Za redakciu Devínčana vám prajem šťastné a veselé Vianoce, priatelia!

Andrea Miková, foto Matej Patka

KNIŽNÁ BÚDKA

S nápadom umiestniť knižnú búdku na našom devínskom Dome kultúry prišla Emma Tomková, ktorá si túto myšlienku priniesla z predchádzajúceho miesta bydliska v Starej Ľubovni, kde s kamarátom už jednu podobnú postavila, omaľovala a ozdobil. A slúži obyvateľom ako požičovňa kníh už sedem rokov. Túto myšlienku si pani Tomková priniesla aj do Devína a knižnú búdku stvorila. Preto knihy, ktoré si z knižnice vytriedite a chcete by ste sa so zážitkom z ich čítania podeliť so susedmi, neváhajte a prinesite do knižnej búdky. Veď pomáhať si a robiť si radosť dobrou knihou je v týchto časoch zvlášť potrebné...

Patrik Laslop, foto Matej Patka

KOMIX PETRA MIKULÁŠA – OTÁZKA

Čo sa stále deje, nie je normálne, ale tuším, ako z toho von. Naučíme sa vyznať v labyrintoch zdanlivo nič nehovoriacich bielych a čiernych bodiek a bude. Totiž, i ja momentálne pociťujem vlastnú zakódovanosť a potrebujem, aby som bol ROZPOZNANÝ! Čitateľný! Nie byť zakľúčený do vlastných verají modravých displejov. My, ľudia, predsa chceme zostať LUĎMI!!!, nie mašinami. Veď vezmime len takého pri mne, sediaceho.

Stalo sa nedávno, že som si v dvadsaťdevine prisadol k jednému, ktorého som nedokázal načítať. Až keď sa chystal na jeho konečnej vystúpiť, zdvihol sa a ON MA ROZPOZNAL!!! Oslovil ma, povedal ahoj a dodal, tuším, si to ty. Peter eM?! Jéjda, celou cestou rozmýšľam, odkiaľ poznám tú šedivú vetrovku...

No nie je to trápne? Veď nedávno, zhruba pred dvoma rokmi, sme sa bez rúšok v autobuse spolu o všeličom bavili. O Svette, ľudoch, farbách, malbách, zvukoch a zrazu nič. Ani slovo. Len tak, bez dotykov, zhrbene sediac na prični, so zahmlenými zrakmi tupo čumiac do ničoho a iba tušiac okolo bežiaci kraj...

Kam sme to dospeli... Ako to, že som cez rosu na očnej optike nerozpoznal kamaráta Petra eR... Určite sa musí niečo stať. Staňme sa dokonalými čítačkami, nielen takými obyčajnými, ako keď sa s Maxom v prváckom šlabikári snažím odlíšiť veľké tlačene M od malého písaného n. To je ozaj málo. Ale zlom je na obzore! Práve od neho na 100pro vedie cesta von, z našich zachuchlených osobných bludísk. Chce to obnovu zmyslu života! Prajme si od prevádzkovateľa apgrejd nášho operačného systému! Naučme sa lúškať naše QR KÓDY!!!, nech konečne naše „kvérka“ dýchajú ČLOVEČINOU!

Človeče, nájdí konečne človeka, jeho ľudské hodnoty si vráť, sused rozkľúčuj suseda a prestaň s obavou, že po Zemi kráčaš sám, so zahmleným zrakom a len s polovicou tváre!

Či?

NEDAŤ SI UKRADNÚŤ VNÚTORNÝ PRIESTOR A ČAS

GAVENDOVINY

Milí Devínčania, prepáčte, ak tento krát môj príspevok vyznie takmer ako kázeň. Ale vedie ma k tomu jeden vlastný silný „aha-moment“ z prvej adventnej nedele. Predchádzalo mu vyhlásenie lockdownu, množstvo obmedzení i protirečivé množstvo výnimiek. Vnímam som nespravodlivosť, a najmä ako farár, takmer vo všetkom zviazané ruky. To musíme zrušiť, to obmedziť, to odložiť... Nemožno takmer nič! A do tohto rozpoloženia mnou prenikla silná protiotázka: „A čo vlastne nemožno? A čo všetko možno?!“ Zrazu sa mi rozjasnilo a bolo po zlej nálade. Aj v tejto situácii o väčšine vecí rozhodujem sám a každý rozhoduje sám. Čo budem pozerať, čítať, nad čím uvažovať, komu a ako sa ozvem, to záleží len odo mňa. Okrem vonkajšieho priestoru a času jestvuje totiž aj vnútorný. Ten vonkajší si veľmi strážime, nechceme, aby nám unikla čo len minútka, znervóznieme, ak treba pár minút postáť v upchatej ulici či na košík pred obchodným domom. Snažíme sa konať efektívne a možnosti využívať maximálne. Prieskumy však dochádzajú skôr ku skeptickým záverom o nepriamej úmere medzi úsilím intenzívne žiť verzus spokojnosťou a šťastím. Vnútorný svet má nepomerne väčšiu hodnotu, ale aj celkom iné pravidlá. Môžem napríklad robiť zmysluplnú a pre druhých veľmi osožnú prácu, no vo vnútri na niekoho stále nadávať, zaoberať sa krivdami, čo sa mi dejú, závišťou, nedocenením. Ved' si priznajme, čo všetko dokáže spustiť dlhocižné vnútorné filmy a kombinácie, ovládnuť naše emócie a poznačiť správanie. Vnútorný čas a priestor je nielen zbytočne stratený, ale ešte aj zahľtený všemožnou zlobou, ktorá ako prvého ničí mňa samého.

Advent a adventné vence i prichádzajúce Vianoce ponúkajú osobitnú príležitosť, keď sa môžeme a máme venovať práve čisteniu vnútorného priestoru a naplňovať ho pokojom a dobrom. Tým naliehavejšie, čím viac je spoločenská klíma poznačená obavami, fanatickými deleniami, nepokojom i výslovnou zlobou. Je to súčasne vzácny čas byť skutočne spolu. O tom všetkom rozhodujeme my sami. Nech sa nám to darí.

Marián Gavenda

Z RADNICE

Petícia za oddĺženie Devína – momentálna situácia

Petícia za oddĺženie Devína bola spustená 29.9.2021 najprv v elektronickej verzii na portáli VIAIURIS (www.mojapeticia.sk) a následne v októbri aj v papierovej forme. Hárky boli distribuované aj spolu s časopisom Devínčan začiatkom novembra, pričom ich spätný zber je možné uskutočniť vhođením do vyčlenenej schránky vo vestibule nášho Miestneho úradu. Petíciu je stále možné podporiť aj online a samozrejme, aj v papierovej forme. Online verziu podpísalo doteraz takmer 400 a papierovú viac ako 150 signatárov. Ďakujeme všetkým, ktorí ju podporili a taktiež vopred vďaka aj tým, ktorí ju podporia v dohľadnej dobe.

Záhrady v správe našej mestskej časti

V druhom polroku bola zrealizovaná kontrola zvereného majetku do správy našej mestskej časti, pričom šlo prevažne o záhrady. Ako isto dobre viete, záhradu si môže prenajať každý, kto sa zapojí do vyhlásenej verejnej obchodnej súťaže. Možnosť prenajať si konkrétny pozemok získava návrh s najvyššou finančnou ponukou na 1m²/rok. Keďže kontrolou bolo zistené, že máme v správe aj niekoľko záhrad, ktoré momentálne nájomcu nemajú, budú tak s veľkou pravdepodobnosťou zaradené do obchodnej verejnej súťaže začiatkom roka 2022. Kontrolou platných nájomných zmlúv bolo taktiež zistené, že máme v správe aj pozemky s drobnými rozlohami (5 – 20 m²), ktoré sa z objektívnych dôvodov nedajú prenajať. V týchto prípadoch by mal náš Miestny úrad osloviť nájomcov, ktorí majú prenajaté záhrady v ich bezprostrednej blízkosti. Ak máte, milí susedia, záujem o prenájom záhrady, sledujte tabuľu s aktuálnymi informáciami.

Martin Galát

KOSTOL MÁ NOVÚ BRÁNU

Kostolnú bránu a oplotenie, ako jasne dokazujú dedikačné tabuľky, zhotovil bratislavský zámočnícky majster Ferencz Muhr v roku 1907 na objednávku Devínskeho okrásľovacieho spolku. Zub času a dlhodobý nezájum o túto časť pamiatky ju doviedli, žiaľ, až do havarijného stavu, keď ohrozovala zdravie a majetok obyvateľov. Priradeným pokračovaním popri reštaurovaní interiéru a exteriéru kostola preto bola aj oprava vstupnej brány a oplatenia z frontálnej časti areálu. Na jej realizáciu sa podujali známi devínski umeleckí kováči – otec a syn **Igor a Adam Čierny**: „Zo zachovaného stavu sa nám podarilo verne odčítať chýbajúci dekor a použité materiály. Naštudovať rukopis a spôsob práce autora, samozrejme s akcentom na technológie a povrchovú úpravu 21. storočia.“ Výsledkom je dôstojne reprezentujúci vstup do areálu Kostola sv. Kríža, ktorý bude dlhé roky slúžiť obyvateľom a návštevníkom našej obce.

Igor a Adam Čierny, foto Matej Patka

NOVÉ STROMČEKY V DEVÍNSKOM SADE

MČ Bratislava – Devín pristúpila k obnove ovocných drevín v Devínskom sade na ulici K Zlatému rohu. Tri stromy – orechy a marhuľa začínali byť kvôli svojmu veku a zdravotnému stavu nebezpečné, neplnili už svoje produkčné a ani ekologické či estetické funkcie a museli byť preto z priestoru, ktorý slúži aj ako detské ihrisko, odstránené. Nahradené boli novou výsadbou – tromi gaštanmi jedlými. Tento druh stromov sa na území Devína kedysi pestoval a MČ má snahu prinavrátiť a zachovať túto tradíciu pre budúce generácie.

text a foto Peter Krempaský

PREDSTAVUJEME DEVÍNČANOV IGOR PRIELOŽNÝ

V DEVÍNE MA DRŽIA ĽUDIA

Špičkový volejbalista, bývalý reprezentant, uznávaný tréner, ktorý doviedol na stupne víťazov niekoľko volejbalových klubov v Európe. V profesionálnej kariére si splnil sny, ale jeden mu predsa len zostal. Oživiť tradíciu devínskeho športu.

Volejbalovú loptu si dostal už do detského kočíka?

Otec bol športový funkcionár, mama aktívna volejbalistka, a tak som ako dieťa trávil väčšinu času na ihrisku. Mal som trinásť, keď ma mama doviedla do klubu Slávia UK Bratislava a tam som začal s volejbalom. Ukázalo sa, že náš tréner je súčasne aj profesor na strednej škole, takže moje kroky šli automaticky za ním. Po maturite som sa hlásil na právo, kam som sa nedostal a aby som sa vyhol vojne, prihlásil som sa na FTVŠ. Na strednej škole som študoval s mojim kamarátom a Devínčanom Borisom Ďurišom, ktorý bol o ročník nižšie a školský volejbal sme hrali spolu. Poznáme sa už päťdesiat rokov. Boris hrá stále, ja som aktívny ako tréner.

Podme sa teda pobaviť na tému volejbal. V čom musí byť volejbalista iný ako ostatní športovci?

Volejbal je špecifická hra, kde treba v pomerne krátkom čase urobiť správne rozhodnutie na základe získaných zručností a k tomu je potrebná istá dávka prirodzenej inteligencie. Niekedy sa volejbal nazýval aj študentský šport, lebo ho hralo veľa vysokoškolákov. Volejbalista má výhodu, ak je vysoký (žena cca 185, muž 195 cm a aj viac), bystrý, obratný a ma anticipáciu. Keď niečo z toho chýba, je to hendikep.

Je veľký rozdiel medzi mužským a ženským volejbalom?

Tie hranice sa už vyrovnávajú. Ženský volejbal je estetickjší a nie taký silový ako mužský. V ženskom je viac výmen, ale ozajstní volejbaloví fanúšikovia si užijú skôr mužský volejbal. No na pozeranie je zaujímavejší ženský, o plážovom ani nehovorím. Počas brazílskych olympijských hier bol práve plážový volejbal vyhodnotený ako mediálne najatraktívnejší šport... (smiech)

Robil si trénera v Nemecku, Poľsku, Rakúsku, Švajčiarsku... Sú rozdiely vo filozofii v prístupe k volejbalu v jednotlivých krajinách?

Bývalý východný blok zostal v pohľade na volejbal na rovnakom bode. Ale na Slovensku po tom, ako sme sa rozdelili, už šport nie je takou prioritou ako za bývalého režimu. V krajinách, kde existuje ministerstvo športu, zostala kvalita športu na vyššej úrovni pokiaľ ide o infraštruktúru a výchovu mládeže k športu cez krúžky.

Keby si si mal vybrať krajinu, kde by si chcel ešte trénovať, ktorá by to bola?

Brazília a Japonsko. Brazília preto, lebo tam sa volejbal považuje za kultový šport. Keď sa tam niekoho spýtame na volejbal, vie vymenovať všetkých hráčov v národnom mužstve. Je neskutočné, ako fanaticky a

Na bloku v čase najväčšej klubovej slávy Červenej hviezdy.

s vášňou pristupujú Brazílčania k volejbalu. Nezažil som zápas v Brazílii, aby nebola plná hala. Bol som trénovať aj v Poľsku a videl som, že volejbal je tam dodnes na svetovej úrovni. V poľskej televízii vysielajú týždenne 4-5 zápasov naživo. A Japonsko?

Majú obrovskú tradíciu volejbalu a udržiavajú si kult trénera. Boli sme tam s nemeckým národným družstvom v roku 1989, keď padol berlínsky múr. Museli sme kvôli TV vysielaniu umelo predĺžovať zápas, ktorý sme vyhrali 2:0 a boli sme tesne pred víťazným koncom. Nakoniec sme ho kvôli tomu predĺženiu vyhrali 3:2. Japonci nám boli neskutočne vďační.

Je volejbal relatívne jemný šport, kde nedochádza často k vážnym zraneniam?

Skôr sa hovorí, že je bezkontaktný, a preto menej rizikový. Napísal som knihu Moja cesta k úspechu a tam opisujem, ako som mal v jednom zápase to „šťastie“, že som nechtiac trafil trochu (!) hráčov do nosa tak, že museli odísť z ihriska. Zápas sme vďaka tomu vyhrali... (smiech)

V športe je to ako v živote. Raz výhra, raz prehra. A športovec musí byť zvlášť silný, aby to dokázal ustáť, lebo predsa vždy ide o víťazstvo. Ako to bolo s tebou?

Šport je pre mladého človeka tá najlepšia príprava do života, čo sa mu prirodzene môže stať. Samozrejme, svoju rolu tu hrajú aj emócie, ktoré sa športovci musia naučiť ovládať. Ale potom, keď ho v reálnom živote stretne prehra, má už skúsenosť, ktorá ho posilní a pomôže mu tú ranu zvládnuť ľahšie. Možno v individuálnom športe je náročnejšie bojovať s emóciami ako v kolektívnom, lebo kolektív nahrádza veľa osobných vzťahov a skupina toho svojho hráča, keď je potrebné, potiahne.

Formoval tá šport k silnejšej osobnosti?

Nebolo to vždy jednoduché. Prežili sme socializmus, revolúciu a ako športovci z východnej Európy sme šli na západ, lebo, po pravde – chceli sme zarobiť a robiť kariéru. Kto tam bol, vie, že vo veľkom svete športu sa presadia len tí lepší. A to ma urobilo silnejším. Po úspešnom období v Nemecku som pracoval vo Viedni, kde ma brali ako „toho, čo niečo dokázal v Nemecku“. V Poľsku som bol prvý zahraničný tréner a vydržal som tam osem rokov.

Akými vlastnosťami musí disponovať dobrý tréner?

Podľa mňa existujú dobrí tréneri a takí, ktorí majú šťastie. Každý tréner, ktorý pracuje so športovcom – individuálne alebo kolektívne, pracuje ako najlepšie vie, aby bol jednotlivec či kolektív úspešný. Sú vynikajúci tréneri, ktorí nerobili šport na vrcholovej úrovni, ale pre tých, čo si prešli touto cestou, je to jednoduchšie. Ja patríam do tej druhej skupiny. Ak sú medzi hráčmi interakcie, viem posúdiť, kedy treba ubrať a kedy sa dá pridať, lebo som to sám zažil. Trénerstvo je krásne povolanie. Pestré. Vždy pracujem s inými hráčmi, v iných podmienkach a v iných krajinách a to je inšpirujúce.

Máš za sebou veľké športové úspechy. Ktorý zážitok si si zapamätal ako ten najviac hrejivý?

Tých zážitkov bolo veľa a ťažko sa z nich vyberá ten naj. Ale napríklad – vyhrali sme majstrovstvá Al Nasr s klubom Dubaj v roku 2013 v Emirátoch. Nieкто by povedal, že čo, Emiráty, ale pre mňa to bolo ťažšie ako v akejkolvek inej krajine. Keď sme predtým vyhrali majstrovstvá Poľska, prvá reakcia bola, že to bol zázrak, lebo sme na to nemali podmienky ako klub a iba štvrtý najvyšší rozpočet. No v Emirátoch majú všetky kluby úžasné predpoklady. Len s tou disciplínou to tam nie je celkom v poriadku

Ako hráč ČSSR na svetovom pohári v Japonsku, kde získali bronz.

– hráči chodili na tréning ako sa im zachcelo. A v takýchto podmienkach pracovať a niečo dosiahnuť, v tom už musí byť aj kus šťastia. Mal som ho.

Trénoval si družstvá, ktoré sa skladali z hráčov rôznych národností. Občas to môže byť aj náročné rešpektovať odlišnosti vyplývajúce z národných špecifik?

Najväčší mišmaš hráčov som mal vo Viedni. V jednom roku som trénoval v klube Hotvolleys Wienna Chorváta, Kubáncov, Slováka, Kanaďana, Američanov a Rakúšanov. Ale z tých národnostných špecifik som profitoval aj ja. Američania fičali jednoznačne v duchu „team spirit“ a mali také to svoje typické americké pozitívne bojové nasadenie. Teraz, keď som na Slovensku a mám občas tendenciu chytať sa pri zápasoch za hlavu, pripomeniem si Američanov, ktorí pristupujú k hre optimisticky a bojovne. Robiť so „živým materiálom“ je vždy riskantné. Každý hráč je iný a na každého platí niečo iné. V kolektíve však musia fungovať pravidlá, ktoré majú rešpektovať všetci a tím musí ťahať za jeden povraz.

Trénuješ ženské volejbalové družstvo Slávie EU. Ako sa vám momentálne darí?

V čase písania tohto článku sme líder extraligy.

Je práca so ženami v športe iná ako s mužmi? Predsa len – sú emotívnejšie, majú svoje dni, nemôžeš im povedať svoj názor takým jazykom ako mužom...?

S vrcholovým ženským športom som začínal ako tréner v Poľsku. Mal som tam hráčku, Bielorusku, skúsenú, staršiu a povedal som jej: „Pozri, ty si Bieloruska, ja Slovak a ak chceš, aby sme niečo dosiahli, potrebujem pomoc.“ So ženami som nikdy nerobil a nebudem kontrolovať ich biologické pochody.“ Dohodli sme sa, že sa jej vždy spýtam, či bolo pri zápase niečoho málo, alebo toho bolo dosť a či na tú hráčku kričať môžem alebo nie. Fungovalo to.

Čo ťa teší a drží v Devíne?

Ľudia, vďaka ktorým sme sa dostali do Devína a ktorých dobre poznám. Ktorí ma nesklamali a zostali takí, akí boli pred rokmi. Už to síce nie je také intenzívne ako vtedy, keď bolo viac času, ale som vždy rád, keď sa stretne a porozprávame...

Ktoré miesto v Devíne máš najradšej?

Bola tu pred rokmi krčmička zvaná Kamrlík. Mali ju manželka Chovanovci a mala krásnu atmosféru. Stretávala sa tam rôzna spoločnosť a keď bola dobrá nálada, zместilo sa aj dvadsať ľudí, no obvyčajne sa zišlo tak zo desať návštevníkov. Kto chcel a mal čo, mohol aj vystavovať. Bolo to maličké, veľmi príjemné, púšťala sa stará dobrá muzika. Dnes tu máme alternatívy – Cafe Eden, Ahoy Cafe a o Pivnici a jej skvelej atmosfére ani nehovorím.

No a teraz k našej téme – ako si predstavuješ oživenie devínskeho športu? A ako ti to napadlo?

Do Devína som chodieval hrať volejbal ešte za starého režimu, mal som šestnásť až osemnásť rokov. Fungoval tu profesionálny mládežnícky volejbal – klub Tatran Devín, ktorý trénoval a hrával na miestnej škole a zastrešoval ho Oto Zmelík. Nakoľko v Devíne existovala veľká volejbalová rodina a dnes tu máme nových devínskych spoluobčanov – volejbalistov Jana Ogurčáka a Jura Zaťka, napadlo mi, že by sme mohli naviazať na tradíciu devínskeho volejbalu. Máme v Devíne aj bývalých volejbalistov, čo je v spojení s aktuálnymi volejbalistami na toto teritórium vysoká frekvencia. Napríklad taký Boris Ďuriš so svojou manželkou sú bývalí špičkoví volejbalisti. Alebo bratia Mičianovci – všetci traja hrávali volejbal za Devín. Kedysi tu bola partia, ktorá sa stretávala pri športe raz do týždňa – Maroš Chovan, Boris Ďuriš, Paľo Hammel, Anti Heretik, Miloš Sagula, Kamil Frimmel... Polovicu času sa hrával futbal a polovicu basketbal. Mám spomienku, keď tu bol ešte futbalový štadión v strede dediny a konal sa veľký zápas Komáre proti Žabám – hráči sa do skupín rozdeľovali podľa profesií. Bolo to krásne, prišiel sa pozrieť celý Devín. Bol by som veľmi rád, keby sme na túto tradíciu naviazali.

Máš aj konkrétny návrh ako to zrealizovať?

Mám predstavu, že by sa mohli vytvoriť kondičné stanovišťa, kde by si návštevníci Devína mohli spojiť výlet so športom. Máme tu niekoľko možností, kde by sa mohol hrať futbal, volejbal, basketbal. Stačilo by málo a devínsky šport by sa oživil. Som si istý, že záujemcovia by sa našli. A ani komáre by nám nevadili...

Andrea Miková, foto archív I.P.

V kruhu lídra slovenskej extraligy žien Slávie EU Bratislava.

IGOR PRIELOŽNÝ, PaedDr. (64)

Vyštudoval a doktorát získal na Fakulte telovýchovy a športu. Aktívne začal hrať volejbal v Slávii UK Bratislava v roku 1971, kde pôsobil až do roku 1986 s ročnou prestávkou v klube Červená hviezda. Počas svojej kariéry v československej reprezentácii odohral 287 zápasov, z toho šesťkrát na majstrovstvách Európy, dvakrát na majstrovstvách sveta, raz na olympijských hrách, na Svetovom pohári a na univerziáde. Ako tréner pôsobil a k skvelým víťazným úspechom dopomohol družstvám vo viacerých európskych volejbalových kluboch. Trénoval reprezentáciu Nemecka, rakúsku švajčiarsku ligu, poľské kluby Jastrzebie, Kalisz a Bielsko Biala, ako aj beach volejbalové tímy v Rakúsku a v Švajčiarsku. Momentálne je trénerom úspešného bratislavského ženského volejbalového družstva Slávia EU.

DEVÍNSKY RÍBEZLÁK OSLAUJE STO ROKOV

História obľúbeného ovocného vína je oveľa staršia ako sto rokov, a napriek tomu si toto jubileum pripomínáme. Pred sto rokmi totiž začal devínsky podnikateľ Alois Sonntag s profesionálnou výrobou a distribúciou a pričínal sa tak o slávu tohto ušľachtilého moku. Tú ušľachtilosť treba zdôrazniť, pretože ríbezľák sa stále nezavil povesti niečoho podradného, ktorú získal úplne nespravodlivo. Ide o jeden z najvýznamnejších a najkrajších gastropríbehov v našom teritóriu a v tomto smere sa môže devínsky ríbezľák hrdo postaviť vedľa zvolenskej bryndze, zázrivských korbáčikov, skalického trdelníka, tokajského vína, spišských párkov či bratislavských rožkov.

Na to, aby sme si tento príbeh vychutnali ako pohár ríbezľáku, sa musíme vrátiť hlbšie do histórie, a nebudeme sa trocháriť. Devín bol v minulosti nielen jedným z „hlavných miest Veľkej Moravy“, ale azda aj „hlavným mestom“ vinárstva v našom regióne. Archeologické nálezy nádob na víno a nástrojov na pestovanie viniča pochádzajú ešte z čias Keltov (2. storočie p. n. l.). Výnimočnosť devínskeho terroiru spôsobuje súhra viacerých faktorov – vhodné podložie, orientácia svahov na juhozápad a zároveň blízkosť Dunaja a Moravy, ktoré tu vytvárajú špeciálnu mikroklimu. To všetko sa viniču veľmi páči.

Devín ríbezľový

V neskorších dobách bol Devín (do chotára patrila aj dnešná Karlova Ves) z hľadiska vinárstva významnejší než blízka Bratislava. Takto bol Devín vždy aj znázorňovaný na rytinách a maľbách – mestočko s hradom a kostol pod rozsiahlymi svahmi vinohradov. K tomu sa začiatkom 20. storočia pridala novodobá devínska vinárska tradícia – ríbezľák. Ríbezle v Devíne vysadili vo väčšom rozsahu po tom, ako koncom 19. storočia choroba viniča fyloxéra zničila rozsiahle vinice v celej Európe. V Devíne boli rozľahlé ovocné sady, najmä ríbezle a marhule, ktoré sa vozili loďami do Viedne až do zániku Rakúsko-Uhorska v roku 1918, keď hranice uzavreli. Bohatú úrodu ríbezľí potom už nemal kto vykupovať, tak sediaci nechávali poschnúť na koreni to, čo nevyužili na pár demižónikov domáceho ríbezľáku a lekváru.

Prichádza Alois Sonntag

Miestny obyvateľ **Alois Sonntag** dostal v tejto situácii podnikateľský nápad, pretože ríbezľák mu chutil a vyušil, že by mohol mať úspech. V rokoch 1921 – 1922 začal s veľkovýrobou ríbezľového vína ako oficiálneho produktu, s etiketou a so všetkým, čo k riadnemu vínu patrí. Dovtedy sa ríbezľové víno vyrábalo len ako domáce, pre vlastnú potrebu, z úrody ríbezľí v záhrade. Sonntag mal aj vlastné ríbezľové sady, ale ríbezle najmä skupoval od miestnych pestovateľov, ktorým sa tak opäť oplátilo venovať sa ich pestovaniu. Na Slovensku si vybudoval sieť desiatok odberateľov, ríbezľové víno vrazil aj do zahraničia. Ale najmä v Devíne sa predával ríbezľák v každej reštaurácii a aj pod hradom v malých fľaškách ako miestna špecialita. Okrem ríbezľového vína vyrábala aj ríbezľový vermut, ktorý získal zlatú medailu na výstave v Paríži. Odvtedy sa devínsky ríbezľák stal fenoménom, známym široko – ďaleko. „Pamätníci síce už vymreli, no spomínali, že sa vyvážalo aj do Čiech, Rakúska, dokonca do Ameriky,“ spomína Sonntagova vnučka Rudolfína Solíková. „Na Devín za ním chodilo mnoho ľudí – Devín bol výletným miestom tak ako dnes. Z Čiech nás navštevovali skupiny študentov, ktorí najskôr šli na hrad, a potom aj k nám na dvor a do pivníc. Mám list, kde ďakujú starým rodičom za exkurziu a pohostenie.“ Alois Sonntag zomrel v roku 1936 ako 60-ročný. Podnik prevzala jeho energická manželka Rudolfína, ktorá ovdovela ako 39-ročná. Víno predávali na Vysokej, Obchodnej, Kapitulskej a Radlinského uliciach a aj v Petržalke.

Zlé časy a družstevná výroba

Koniec zlatého veku devínskeho ríbezľáku spôsobili Benešove dekréty a násilný odsun Nemcov po druhej svetovej vojne – z 859 Nemcov tu zostalo len 22. Sonntagovci prišli o všetko, dcéra Rudolfína s matkou sa museli osťahovať do Púchova a syn Alois do Rakúska. K čiastočnej obnove vinohradníctva došlo až po roku 1949, keď vzniklo devínske poľnohospodárske družstvo (JRD Karlová Ves – Devín), avšak dá sa povedať, že s kolektivizáciou de facto vymreli poslední miestni vinári a vinohradníci. JRD prebralo štafetu výroby devínskeho ríbezľáku a predávalo ho aj vo svojich viechach v Karlovej Vsi a na Obchodnej ulici. Na tieto si určite pamätajú hlavne študenti, ktorí tam radi chodievali tráviť voľné chvíle medzi prednáškami. Ríbezľové víno malo svojho času také zvukné meno, že jednu z pôvodných etiket navrhol dokonca sám Ľudovít Fulla. V tomto období však ríbezľák získal aj svoju povest „bolehlavu“, možno aj preto, že bol lacný a dobre sa pil. Následky na druhý deň sa dostavili.

Ríbezľák opäť zrozený z popola

Od 90. rokov výroba ríbezľového moku upadla spolu s úpadkom vinohradníctva. Zostala asi desiatka devínskych rodín - **Heriban, Vlček, Zmelík, Šulovský, Kúkel, Lapi, Miško, Halás** a ďalší, ktorí vyrábali ríbezľové víno spravidla pre vlastnú potrebu, záujem svojich známych a individuálnych zákazníkov. Ako šli roka, ríbezľové víno z Devína prežívalo svoju renesanciu a odnášalo si ocenenia na medzinárodných súťažiach. Jedným z hlavných bardov, ktorí sa o to pričínili bol aj **Augustín Mrázik**: „Nešlo mi len o to, vyrábať víno, chcel som predovšetkým zachrániť a obnoviť miestnu tradíciu“, hovorí. V roku 2007 spustil výrobu devínskeho ríbezľáku v spolupráci so svojim priateľom z lyžovačiek **Ottom Zmelíkom st.**, ktorý sa jeho výrobe venoval dlhé roky. V tom istom roku založili aj **Devínsky spolok vinárov a vinohradníkov**, ktorý je stále živý a produkty našich miestnych vinárov tešia Devínčanov na stoloch dodnes.

Marián Jaslovský, foto autor a archív Thebeneru

PRÍBEH DEVÍNSKÝCH POTRAVÍN

Prednedávnom sme o nich len snivali, dnes v nich už zvesela nakupujeme. A tešíme sa, lebo sú naše, devínske. Pomaly sa už aj orientujeme medzi regálmi a našli sme svoje obľúbené kúsky. Čo ste všetko chceli vedieť o Potravínách od našich a nemali ste sa koho opýtať? Urobili sme to za vás a spýtali sme sa ich vedúcej Jany Šmondrkovej.

Aký je príbeh Potravín od našich?

Túžili sme vytvoriť pre Devínčanov kvalitné potraviny v príjemnom prostredí. Vážime si tradície, našu krajinu a sme hrdí na svoje korene. Na to sme mysleli aj pri tvorbe názvu Potraviny od našich. Tovar v predajni je „od našich“, teda od našich, väčšinou lokálnych a slovenských partnerov.

Čím sú naše devínske potraviny špecifické?

Vyberáme z ponuky dodávateľov len to najkvalitnejšie. Na Slovensku je veľa dobrých produktov a je dôležité, aby ich zákazníci spoznali a ochutnali. Aj keď sa orientujeme na domáce potraviny, nájdú sa u nás aj typické produkty a ingrediencie obľúbených národných kuchýň či exotické ovocie a zelenina. A navyše, vyrábame vlastné obložené chlebičky, bagety, pletenky, pastrami sendvič.

Obľubu si získali hlavne pekárske výrobky...

Veľmi nás to teší. V ponuke máme denne čerstvý kváskový chlieb, starostlivo vymieseny, upečený v našej vlastnej kamennej peci a celý rad pekárskych výrobkov. Ak si zákazník želá niečo sladké ku káve či čaju, tak si môže pochutiť na buchtách, moravských koláčoch, škoricových uzloch, makovke aj vianočke. Zo slaného pečiva ponúkame oškvarkové pagáče, focacciu, slandinový posúch.

V centre potravín tróni impozantný kávovar. Odkiaľ pochádza káva?

Mysleli sme na to, aby si kupujúci mohli spraviť pri nákupe prestávku a dať si kávičku. Pripravuje ju profesionálny barista z najkvalitnejšej kávy arabica od našich slovenských pražiarov. Ak niekomu káva zachutí, môže si ju kúpiť aj domov.

Mliečne výrobky majú tiež slovenský pôvod?

Áno, od našich dodávateľov pochádza aj naše „biele zlato“ – mlieko, maslo, syry, jogurty, jogurtové mlieka, bryndza, tvaroh, smotana v klasickej aj alternatívnej podobe. Slovenské mliečne výrobky sú od renomovaných dodávateľov, farmárov, ale na svoje si prídu aj milovníci francúzskych či holandských syrov, výber je bohatý.

Odkiaľ dovážate ovocie a zeleninu?

Orientujeme sa na ponuku hlavne sezónnej zeleniny a ovocia od kvalitných slovenských pestovateľov a do regálov dopĺňame všetko, čo práve rastie v záhradách. Podporujeme aj moderné spôsoby pestovania, preto sa u nás niektoré produkty ako napríklad cherry paradajky vyskytujú po celý rok.

Pult s mäsovými výrobkami si zaslúži prívlastok majestátny...

Počas celého roka dovážame čerstvé mäso a mäsové výrobky z okolitých slovenských fariem a sortiment budeme dopĺňať aj výrobkami z Česka. V sezóne budú v ponuke aj produkty z diviny. Mäsové výrobky v obslužnom pulte obsahujú náš výber salám, šuniek a klobások ako zo Slovenska, tak aj z Talianska či Holandska.

Veľký záujem je aj o ryby – kde sa plavili dovtedy, kým nepriplávali do „našich vôd“?

Sladkovodné aj morské ryby objednávame u dodávateľa v blízkej Stupave a balené ryby nám dovážajú dva krát do týždňa. Čerstvé ryby sa objavujú na pultoch zatiaľ v piatok a v sobotu.

Kam sa dostaneme výťahom z obchodu?

Do exkluzívnej vínnej pivnice, kde sa nachádza viac ako 1 500 druhov vína zo všetkých kútov sveta skladovaných v špeciálnych teplotných, vlhkosťných a svetelných podmienkach. Každé naše víno má svoj príbeh, vzácneho garanta a silný dôvod, prečo sa objavilo je v našej ponuke. Digitálny someliér Jarvis poradí s výberom vína a po to svoje obľúbené si zákazník môže prísť aj mimo otváracích hodín.

Na čo slúži digitálny kiosk pri vstupe?

Zákazníci sa môžu na ňom zaregistrovať a po registrácii dostanú okrem množstva iných služieb a výhod automaticky aj 5 % odmenu. Z tejto odmeny polovica patrí klientovi a druhá pôjde na spoločný fond rozvoja Devína. Každý nákup registrovaného zákazníka sa pripisuje na jeho účet a neskôr si môže získané bonusy uplatniť.

P.S. S otázkami, pripomienkami či námetmi sa môžete obrátiť na facebookový portál Potraviny od našich oznamy a diskusia, kde je pravidelne aktualizované dianie a dozviete sa všetky novinky zo života našich devínskych potravín.

ami, foto Potraviny archív od našich

ČO SA UDIALO V PIVNICI

Človek mieni, korona mení. Znovu sa nám to potvrdilo a je nám z toho smutno. Väčšinu akcií, ktoré sme mali naplánované na november a december sme museli odvolať, ale aspoň v októbri sme si naplno užili Pivnicu tak, ako ju máme radi. S dobrým programom a družnou devínskou atmosférou. Pripomeňme si tie stretnutia, ktoré nám urobili radosť. A do skorého videnia, priatelia!

Maľovanie so Žabákom sa ukázalo ako jedna z najatraktívnejších akcií. Nápad organizovať výtvarné kurzy vo výtvarníckovi **Petrovi Žanonym** driemal už dlhší čas, no problém bol nájsť ten vhodný priestor. A potom to prišlo. „Raz ma na divadelnom predstavení v Pivnici osvietilo, že toto je to správne miesto, kde by sa mohli stretávať milovníci maľby a kresby. S touto myšlienkou som oslovil **Martu Potančokovú**, slovo dalo slovo a ja som sa mohol pustiť do prípravy prvého stretnutia s mojimi budúcimi žiakmi. Na moje príjemné prekvapenie sa prihlásilo toľko ľudí, že som nakoniec musel ďalších záujemcov o kurz stopnúť. Zo začiatku sa hlásili najmä dospelí, ale neskôr sa pridali aj deti, s ktorými spoločne maľujeme aj u mňa v ateliéri.“ V čom spočíva majstrova úloha pri vedení žiakov? „Každému účastníkovi sa venujem individuálne. Nielen radou, ale aj štetcom či ceruzkou. Kto potrebuje, tomu pomôžem a poradím s technikou maľby akrylom, akvarelom alebo kresby olejovým pastelom. Spoločne, a nielen s Devínčanmi, tak zdieľame radosť z tvorby a užijeme si pri tom ešte aj kopolu zábavy.“ Odozva zo strany záujemcov je viac ako pozitívna, čo majstra Žabáka teší najviac. Maliari mali zatiaľ za úlohu namaľovať slnečnice, devínsky hrad, Dunaj a v pláne je aj výtvarné spracovanie zimnej krajiny podľa motívu fotografie nášho dvorného fotografa **Mateja Patku**. Držme si palce, že to bude čoskoro!

Druhýkrát v tomto roku si devínske zoskupenie **ThebenBound** v zložení **Juraj Čorba** (klavír), **Peter Potúček** (basová gitara) a **Dušan Gašpar** (bicie) tak od srdca „zadžemovali“. Na pódiu však nezostali osamotení a pridali sa k nim aj pozvaní hudobní hostia vrátane spevákov – **Juraj Tedla**, **Arnold Szabó**, **Michal Veselský**, **Milan Kováč**. Tí zaimprovizovali na svojich nástrojoch a v žánroch sa míňali jazz-rock, blues i funky. Slovom, **Devínska džemovačka** ako vyšitá.

Deti sa potešili rozprávke o **Lietajúcej**

Maľovanie so Žabákom

Džemovačka

Rozprávka O lietajúcej Alžbetke

Alžbetke, ktorá svojou neposlušnosťou príde o krídla a chce ich získať späť. Na motívy knihy **Daniela Pastirčáka** ju zinscenovali študenti Katedry bábkarskej tvorby DF VŠMU **Alžbeta Kamenská** a **Šimon Peter Králik**. Vtipný príbeh s pekným posolstvom pre najmenších sprevádzali husle **Michala Klasa**. A deti sa tešili z čarovného zážitku. Keby ich tak bolo v budúcnosti viac...

Olala, povedali si milovníci francúzskeho šansónu. Západný vietor z Paríža ho priviail priamo do Devína v skvelej interpretácii Andrei Zimányovej. Privreli sme oči a boli sme na Place Pigale, voňali nám pečené gaštany, pili sme beaujolais a vlny Seiny nám hrali do taktu. Non, rien de rien, je ne regrette de rien... **Erik Dimitrov** (klavír), **Viliam Majer** (akordón) a Mademoiselle **Andrea Zimány** – MERCI!

Zoznamka alebo Prečo ešte nemám svojho Milana? Priatelia, čo ste boli prítomní, musíte uznať, že to bola teda VEC! Bránice sa natriasali od smiechu a bar nestíhal spĺňať požiadavky návštevníkov, ktorí potrebovali zapíť svoju gradujúcu dobrú náladu dobrým devínskym vínom. Pani Erika v podaní **Olgy Belešovej**, ktorá sa pýši titulom odborníčky na všetko, sa v spojení so záchranárom Milanom alias **Romanom Pomajbom** podujme zorganizovať autobusový zájazd do Bulharska za účelom zoznámiť jeho účastníkov s novým partnerom, resp. preveriť toho starého. Do hry sme boli vtiahnutí všetci a museli sme zisťovať, či tá pomyselná iskra medzi nami preskočí alebo nie. Resumé: Devínčania sú za každú randu! Smiali a tešili sme sa až do konca!

Nuž a ku koncertu **Vladimíra Mertu**, ktorý uzavrel tohtoročnú sezónu Pivnice treba dodať len: bravo! S pokorou a vďakou sme počúvali piesne barda československej folkovej scény, ktoré nám, starším, nostalgicky pripomínali časy minulé a mladým dali vedieť, ako znela a ako má znieť dobrá muzika. O sprievodný hudobný zážitok sa postaral huslista **Honza Hrubý** a klávesista **Ondřej Fencel**.

ami, foto archív

Koncert Andrei Zimány

Zoznamka

Koncert Vladimíra Mertu

TIP NA VÝLET

MIKULÁŠSKY SPLAV

V Devíne funguje aktívne vodácke spoločenstvo, pre ktoré, hlavne tie väčšie hromadné splavy v lete, organizuje Jožo Páleš. Ale vodáci chodia na vodu v každom ročnom období, nezľaknú sa ani mrazu či ľadových krýh. Prečítajte si veselé záznamy zo zimnej vodáckej kroniky a tí, čo máte športového ducha, v nich iste nájdete inšpiráciu.

Dostávam rôzne otázky od rôznych ľudí, ktorí počúvajú niektoré naše príbehy z vody, prezerajú fotky u nás doma, na lodenici alebo v ateliéri – zábery rieky, plávajúceho ľadu, zasnežených lodí, pádiel a premočených, ľadom omrznutých a väčšinou usmiatek, takých mne podobných... Prečo v zime na vodu na tých člnoch, prečo v tom termíne, prečo je ten splav Mikulášsky, nie je vám zima a smutno v takom počasí, a vôbec, ako to prebieha? Tak im, či aj vám, čo sa síce nepýtate, pokúsím trochu opísať a možno i vysvetliť tak, ako vysvetľujem i niektorým, čo na pádlovej doske z Devína po Dunaji po prúde sa spúšťajú, že vodáctvo nie je len sezónna záležitosť. I v zime je na tom niečo zaujímavé a pekné i napriek počiatočným prekvapeniam...

Čo nás k tomu viedlo?

Tak nejak sme už dlhšie cítili, že turistická kanoe, rýchlostný kajak, či plastové ródeovky uložené na lodenici a opreté v zime v kúte o stenu sú síce perfektné veci, no chcelo by to na základe našich predošlých návštev riek Pobaltia a Škandinávie niečo iné. Niečo, v čom človek (teda človek nášho druhu, rozumnej vodák) dokáže odolávať otvoreným vodným plochám, počasí i vlnám a vydrží cestovať aj na dlhšie vzdialenosti. Niečo, do čoho sa zmestí batožina aj jedlo na dni či možno aj týždeň. Niečo, čo sa dá použiť i u nás na Dunaji a aj v zime. Vedeli a videli sme, že sa to už dávno (priam predhistoricky) vymyslelo. A športový priemysel to zdokonalil. Tvrdili to v katalógoch svetoví i nesvetoví výrobcovia. Krásne farebné obrázky v reklamách, väčšinou s pozadím zo severnejších častí našej zemegule nám prinášali pohladenie na naše roztúžené duše. Kochali sme sa obrázkami fjordov, plávajúcich ľadovcov, chvostmi veľrýb nad hladinou a západmi slnka nad obzorom z pohľadu tesne nad zrkadliacou sa vodnou hladinou... Skrátka, chcelo by to morský kajak.

Možno šlo len o rozhodnutie tráviť voľný čas inak ako v posilňovni, telocvični, na svahu alebo pri televízore. Vyskúšať si tvrdenie, že neexistuje zlé počasie, ale len zle oblečený vodák. Naše túžby sa začali črtať teda v časoch dávnych, keď sa platilo ešte korunami. U nás sa morské kajaky vtedy ani nevyrábali a ani kúpiť nedali. Tak sme si ich s kamarátom z Kanady objednali. Zaoceánsky výrobca nám tie dva kajaky poslal. V decembri. Pochopiteľne, že sme ich už tú zimu museli vyskúšať. Fungujú dodnes.

Prečo práve Mikulášsky splav?

Otváranie zimnej vodáckej sezóny na našich

morských kajakoch sme nazvali Mikulášskym splavom preto, lebo sa konal na Mikuláša (teda v najbližší koniec týždňa k tomuto dátumu). A keďže som splav rozbiehal ja, súvisel aj s dátumom narodenín mojej ženy (6.decembra). Veď kyticu kvetov dokáže kúpiť večer (na poslednú chvíľu) v niektorom supermarkete skoro každý a zachráni tak situáciu, ale postaviť sa pred manželku (bez kvetov) a vyhlásiť: „Žena moja, na tvoju počesť a pri príležitosti tvojich narodenín splavím zimný tok dunajský z Bratislavy do Gabčíkova či aj kúsok Moravy. No a prídeš nás tam potom autom zobrať?“ To asi každý nedokáže a asi ani každá manželka v pohode nezvládne. Nie, že by som na jej narodeniny (keď nezabudnem), kvety nekupoval, no takto to už na tento sviatok ťaháme dosť dlho, a preto tí, čo na Mikulášskom splave boli, dostávajú každoročne pri tejto príležitosti, skoro už dvadsať rokov, napečené koláče od mojej ženy. No a navyše som ešte pred časom vypátral, že práve sv. Mikuláš je aj patrón námorníkov, lodníkov a z toho mi vychádza, že je aj našim vodáckym patrónom. Takže názov splavu je o to oprávnenejší.

Či nám nie je zima, ba v tej zime až smutno?

No je, aj nie je. Lebo nostalgia vodného zimného toku býva niekedy úžasná. Ticho, zavesená hmla nad zrkadliacou sa hladinou, osušeľou obalené trstie a stromy na brehoch, lenivo vzlietajúce volavky, plávajúce rodinky divých sviň, či aj celé stáda jeleňov... A to určite nie je všetko. No a nám v zime zima väčšinou nie je, veď sa hýbeme. Možno niekedy prsty nedokrvené znečistlivejú, niektorí sa trochu (väčšinou len spočiatku) aj trasú, keď podcenia napríklad návleky na pádlo, či zobrať do termosky varené víno. Ale zase iní jedinci i do vody niekde na pláži naskáču, aby im bolo v lodi potom teplejšie. Ostatní sa trochu skromnejšie tešia na ten čaj s rumom na záver, či na vaňu horúcej vody doma, keď zvlčú zo seba premrznuté oblečenie.

Ako to prebieha – zvládol/zvládla by som to?

Boli aj takí, čo v živote v kajaku nesedeli, išli po prvý krát a zvládli to. No ich manželky (zo strachu o nich) k tomu pristupovali niekedy dosť ťažko, i keď niektoré z nich sa dokonca aj s dcérami skoro pravidelne splavu zúčastňujú. Nie je to pre každého, ale nie problém pre človeka, ktorý sa počasia nebojí. Najlepšie je to skúsiť. A tak pre tých, čo by to chceli skúsiť, predkladám zápisky o tom, ako a čo sa tam vlastne deje. Napríklad, ako sme raz v zime splavovali Moravu a Dunaj z Congru do Karlovej Vsi.

Že neviete kde je Congr? Nič si z toho nerobte, ani ja som to do toho splavu netušil. Až keď som trasu na internete (google earth) plánoval a Angern a.d. March nenašiel, lebo že vraj Congr je jeho (Angernu) názov slovenský. Prečo nie, veď aj neďaleké mesto Marchegg založili Česi. 16. ročník Mikulášskeho splavu sa konal 2.decembra v roku 2017. Šesť účastníkov tejto akcie (Peter P., Peter H., Milan K., Pali S., Patrik S., Jožo P. (ja)) otvorili obetavo zimnú vodácku sezónu 2017-18. Opakovane a každoročne, aby sa účastníci nemuseli obávať, že keď vás na vode v kanoe či v kajaku v zime na Dunaji ľudia uvidia, budú políciu, hasičov, či záchranku z psychiatrie

na vás volať a inak vám vo vašej činnosti prekážať. Smelo by ste mohli argumentovať, že predsa zimná vodácka sezóna splavom mikulášskym oficiálne zahájená bola.

Nakladáme na vlek.

V to ráno sme sa zišli na lodenici, aby sme so skrehnutými prstami lode ponaväzovali a aj inú batožinu do mikrobusu natlačili. Zimné podmienky sme hľadať nemuseli. Sneh bol (poprašok) všade okolo nás, takže počasie nám vyšlo. Teplota akurát okolo nuly, padajúca osušeľ. Len Tomi musel nás i naše lode viezť a i šoférovať do Congru trochu pomalšie a opatrnejšie. Cesta ubiehala zimnou krajinou a my sme sa tešili na naozajstnú Mikulášsku atmosféru. Bola tiež.

Ideme, tešíme sa.

V Congri sme sa trochu pomotali, kým sme cestu k vode našli, vzbudili pozornosť miestneho obyvateľstva a niektorí domáci zvedavci pritiahli v autách za nami k vode, že čo to vlastne ideme robiť? Veď aj ten ich prístav už zamrzol... Pri rieke stál stôl a v takomto nečakanom luxuse otvorili sme šampanské, pojedli koláčiky, čo Erika napiekla a otvorenie splavu bolo „zahájené“. Dojeme, dopijeme (no, to ľadové šampanské v tom mraze a chlade ani celkom nebolo asi ono, ale tradíciu treba dodržať) a ideme na vodu.

Vykladáme v Congri.

Zahajujeme sezónu.

Peter vyrazil prvý. Snehu na to, že by sme sa z brehu priamo ako na saniach do vody spustili až tak nebolo, tak sme túto radosť z iných ročníkov museli oželiť. Kajak sa samočinne do vody neponoril, ostal na ľade, no ten nebol, našťastie, až taký hrubý, ako to domáci prezentovali. Ozval sa praskot škrupiny na hladine a Peter nám prebil dráhu pádlom i loďou do nezamrzutej, pomaly tečúcej Moravy. Ako ľadoborec. A my sme ho nasledovali.

Prebývame sa cez ľad.

Zimná nostalgia.

Veci nám cestou trochu zľadovateli, takže aj rukám v tľapkách na pádlach trvalo, kým sa do nich pohybom vrátil cit. Čakalo nás tak cca tridsať kilometrov po Morave a nejakých osem po Dunaji, takže príležitosť k pohybu by bola. Naše „mávanie“ rukami pri pádlovaní sa skoro prejavilo, telo sa zahrialo, dobré oblečenie teplo von neprepustilo a až ku končekom prstov (na rukách i nohách) ho dopravilo. Nosy nám síce omrzali, dych sa zrážal, kvapky na palubách kajakov hneď zamrzali, ale veď práve to sme chceli!

Slnko občas presvitlo ako zlatý tanier plávajúci na bielom obruse hmly nad nami, stromy boli odeté do bielej námrazy a okrem člapotu pádiel vo vode vládlo okolo až úctivé ticho. Sem-tam osamelá labuť, či pár divých kačíc rozčierilo nehybnú hladinu, alebo kormorány vzlietli asi zo strachu z dôstojne krúžiacich majestátnych orliakov morských (piatich!) nad našimi hlavami. Severská atmosféra ako vyšitá.

Bližšie k hainburgskému kopcom sa pomaly hmľa strácala a na horizonte sa ukázala Devínska Kobyla. Aj sme zastali oproti vtoku Maliny na ra-

kúskom brehu Moravy, zvyšok termosiek dopili, no nové víno sme už neuvarili. Môj benziňák začal asi z dôvodu okolitého chladu štrajkovať a nie a nie sa natlakovať. Tie tesnenia už nie sú, čo bývali, v zime si pokojne stvrdnú, výpary prepušťať a kašľú na náš smäd i skrehnuté ruky. Ešte, že termosky spoľahlivo teplo uchovali, mráz sa do nich neprebil a Peter predvídavo doma dobré aj pre všetkých víno uvaril...

Naspäť do vychladnutých vlhkých špriciek a zarosených kajakov s námrazou na sedačkách nebolo po vínnom zohriatí najpríjemnejšie zasadnúť, ale stačilo trochu rezkého pádlovania a teplota tela sa znovu vyvážila.

Nefúkalo. Voda ako zrkadlo, nízka hladina, opar nad vodou a to ticho vylákalo asi aj opatrnejšie živočích, ako sme boli my. Ten tvor, čo sa vynoril v škáre kamenného násypu na brehu bol tmavý, skoro čierny, s bledším nosom a bradou. Zbadal ma, zastal a zvedavo si ma obzeral. Nevadilo mu, že som od neho tak blízko, že by som ho pádlom dočiahol. Občas sa so svojim, asi polmetrovým pružným telom presunul hybko škárou na iný kameň, zotieral krásnou kožušinou napadanú osuheľ, znovu zastal a panáčkoval. On ma, ľudia, normálne pozoroval a možno sa i čudoval. Veď takého tvora pohybujúceho sa v nejakej čudne tvarovanej „lastúre“ na hladine rieky asi v živote nevidel, no ja som na tom nebol o nič lepšie. Tchor, lasica, kuna? Nie, nepoznám. Vydra či bobor? Nie, nebolo to ono. A keďže ani ja a ani on sme neprehovorili a ani sme sa vzájomne nepredstavili, ostalo len pri obdivných pohľadoch. Žiaľ, viac sme sa o sebe nedozvedeli. Keď som sa obzeral späť, stál vztýčený na skalách a sledoval ma.

Zvuk hučiaceho vlaku preťal to hmlisté ticho a dával najavo, že sa blížíme k železničnému mostu cez rieku a k civilizácii.

V prúde Moravy

Čerene s malými domčekmi na koloch na rakúskej strane sú tu celkom nahusto, niektoré podľa dymu komína aj obývané. Škoda, že tento druh historickej rybačky (videli ste film Slnko v sieti?) na našej strane rieky po uvoľnení hraníc neobnovili. Ale aspoň sme si s v teple sediacimi Rakúšanmi cez okno zamávali. Rytmický pohyb pádlom, tiahle dlhé vlny šíriace sa od špičky kajaku, občas pár prehodených slov a svoju púť po Morave ukončujeme pod Devínskym hradom. Sútok Moravy s Dunajom. Škoda tých ukameňovaných brehov, ktoré túto úžasnú prírodnú scenériu s pôvodnými plážami a pôvodne širokými hladinami oboch riek, overiteľnú na starých fotografiách ešte z päťdesiatych rokov

minulého storočia, úplne potlačili... Trochu zvýšenej pozornosti pri výjazde na Dunaj, aby sme bezpečne prekonali turbulentnú hladinu pod hradnou skalou a v pohode v rýchlom prúde sme po Dunaji do našej zátoky tých posledných osem kilometrov dorazili.

Sme späť.

V Karloveskej zátokke po zimnej atmosfére už ani stopa. Studená sychravá jeseň. Ale my sme si z tej bielej nostalgie a zimného ticha Moravy odniesli kúsok, ktorý sa neroztopil pre mňa ani doma vo vani plnej horúcej vody. Ležiac tam po krk ponorený pri listovaní obrázkov a textov v prírodovedeckých príručkách som sa snažil zistiť, čo to bolo za zvedavého tvora prebývajúcего v kamennej hrádzi. A že by som mal naozaj také šťastie? Čo tu robil, veď už od 19. storočia najbližšie od nás žije až v delte. Norok európsky. Bolo nám, ako ste asi pochopili, dobre...

text a foto Jožo Páleš

P.S.

Nevymýšľal som si tie stáda jeleňov. I keď to nebolo priamo na tomto splave, na inom sme si ich aj nafotili. Stálo to za to – ťažko sme verili, čo vidíme...

Stádo jeleňov – odmena.

ČAROVNÝ ČAS DEVÍNSKÝCH VIANOC

Štedrý deň bol v slovanských krajinách známy pod názvom *Kračún*. Toto pomenovanie bolo možno odvodené od slova krátiť, pravdepodobnejšie je však prevzatie z latinčiny – *creato*, čo označuje deň Ježišovho narodenia. Tak či tak, bol tento deň medzňikom medzi skráteným a pribúdajúcim svetlom.

K Štedrému dňu sa viaže veľa ľudových zvykov a povier. Tak si ich poďme pripomenúť.

Počas Štedrého dňa by sme mali usmerňovať a kontrolovať naše konanie, lebo aký Štedrý deň, taký celý rok.

V tento deň sa nesmelo nič požičať, lebo by sa počas nadchádzajúceho roka celý majetok rozpožičal.

Črepy na Štedrý deň veštili nešťastie a úmrtie v rodine.

Cez noc nesmela visieť žiadna bielizeň, lebo ten, komu patrila, čoskoro umrie.

Magický význam malo aj cesto. Keď gazdinka zamiesila na koláče, mala si poutierať ruky o ovocné stromy, aby dobre rodili, prípadne časť cesta z rúk hodiť sliepkam, aby dobre niesli.

Počas vianočného obdobia chodili skupinky koledníkov vinšovať šťastie a zdravie. Nebolo tomu inak ani na Devíne. Podľa kroniky H. Schottovej chodili deti s vianočným vinšom od domu k domu a boli to najmä deti nemajetných Devínčanov. Vinšovníkom sa podľa starého zvyku ušli drobné peniaze. Trojkráľové spievanie sa v Devíne začalo s príchodom mládenčov, ktorí priniesli do kostola na polnočnú omšu veľkú svietiacu hviezdu. Svojím oblečením predstavovali kráľa Herodesa a pastiera oviec s veľkou kapsou, do ktorej zbieral peniaze. A nechýbali ani králi Gašpar, Melichar a Baltazár.

Spievali vtedy známy veršík:

*Vstupujem napriek hľbokej noci,
milosti daj vám Boh,
milosť a blaženosť daj vám dnes,
Pánboh z nebies...*

Niektoré národné tradície sa dodržiavajú od dávnych čias, napriek tomu má každá rodina svoj zaužívaný a generáciami zdedený vianočný rituál. V nešnom uponáhľanom svete sa isto stane príprava Vianoc podľa zvykov našich predkov balzomom na dušu. A ak zazvonia pri vašich dverách koledníci, otvorte im nielen dvere, ale aj srdcia.

Pavla Rumanovská,
foto archív P.R.

SVIATOČNÉ RECEPTY OD SONI

Vianočná medová rozprávka alebo jablkový koláč s lieskovými orieškami

Korpus: 200 g múky, 100 g mletých lieskových orieškov, štipka soli, 80 g cukru, 2 polievkové lyžice vanilkového cukru, 1 vajíčko, 1 čajová lyžička prášku do pečiva, 150 g zmäknutého masla

Plnka: 5 očistených a nastrúhaných jabĺk, šťava z pol citróna, 5 polievkových lyžíc medu, 2 polievkové lyžice vanilkového cukru, 1 čajová lyžička mletej škorice, 80 g posekaných lieskových orechov, 2 polievkové lyžice mletých lieskových orechov

Suroviny na korpus zmiešame a v tvare gule necháme v chladničke postáť

1 hodinu. Formu na pečenie vystelieme papierom na pečenie. 3/4 cesta vyvaľkáme na veľkosť o 3 cm väčšiu ako je okraj koláčovej formy. Naplníme plnkou a zo zvyšku cesta upletieme mriežku, ktorou ozdobíme povrch koláča. Pečieme 35 minút pri teplote 175 stupňov. Po dopečení posypeme škoricovým cukrom.

Gabikina vianočná roláda alebo najlepšia roláda pre najkrajšie Vianoce (aj pre bezpepkárov)

Korpus: 2 vajíčka (oddelíme žĺtky od bielkov), 2 polievkové lyžice cukru, 2 polievkové lyžice mletých mandlí, 1,5 polievkovej lyžice kakaového prášku na pečenie.

Plnka: 2 ks gaštanového pyrú, 2 šľahačky, 250 g mascarpone, 50-100 g malín (nemusia byť), 1 vanilkový cukor, 2-3 lyžice cukru (podľa chuti), 150-200 g čokolády na pečenie rozpustíť s troškou masla.

Na korpus vymiešame žĺtky s cukrom do peny a jemne vmiešame pomleté mandle, bielky a kakaový prášok. Na papier na pečenie si obkreslíme tvar formy na pečenie srnčieho chrbta a vylejeme naň korpus. Upečieme ho za pár minút pri 170 stupňoch do ružova. Necháme vychladnúť.

Vyšľaháme šľahačku, vanilkový cukor, cukor a primiešame mascarpone. Môžeme pridať aj maliny. Gaštanové pyrú rozvaľkáme na fólii na potraviny do veľkosti formy srnčieho chrbta a vložíme ho aj s fóliou do formy. Naplníme krémom a prikryjeme korpusom v tvare spodnej časti formy – obdĺžnikom. Necháme cez noc vychladnúť. Na druhý deň opatrne vyklopíme na podlhovastú tácku, odstránime fóliu a polejeme roztopenou čokoládou s maslom. Necháme v chladničke stuhnúť na niekoľko hodín, ozdobíme kúskami ovocia alebo celými jedlými gaštanmi a podávame.

Silvestrovské syrové guľky pre najmilších hostí

Mäkký kozí syr vymiešame s čiernym mletým korením, provensalskými bylinkami a nasekanými vlašskými orechmi. Pridáme najemno nastrúhaný parmezán. Vytvarujeme guľky, ktoré obalíme v zmesi nadrobno nasekaných orechov, nakrájanej pažítiky a brusnic. Do každej guľky zapichneme soletku.

text a foto
Soňa Kolenčíková

